

Rīgā, 2010. gada 5. jūlijā

Starptautiskā Valūtas fonda direktoram
Dominikam Štrausam-Kānam

Godātais Štrausa-Kāna kungs!

1. **Patlaban ir vērojamas Latvijas ekonomikas pirmās stabilizācijas pazīmes.** Reālais IKP ir izlīdzinājies 2010. gada pirmajā ceturksnī, un šā gada turpmākajos mēnešos mēs sagaidām tā pieaugumu. Starptautiskās rezerves ir palielinājušās un ir € 5,5 miljardi, stiprinot uzticēšanos valūtas kursa piesaistei. Turpinās algu samazināšanās, uzlabojas konkurētspēja, palielinās eksports. Par ekonomikas vides uzlabošanu liecina arī tas, ka ir ievērojami zemākas kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu (*CDS*) starpības un procentu likmes tirgū, kā arī divu reitinga aģentūru lēmums palielināt Latvijas perspektīvu no negatīvas uz stabilu. Vienlaikus, pieaugot uzticībai mūsu programmas stratēģijai, mēs varējām pazemināt politikas likmes martā, bet ārvalstu valūtas intervences bija ierobežotas.

2. **Ekonomikas vides uzlabošanās atspoguļo spēcīgos un sarežģītos politikas pasākumus, kas tika veikti programmas ietvaros.** Laikā pēc otrā pārskata mums ir izdevies:

- Turpināt kontrolēt budžeta deficītu, sasniedzot marta beigām noteikto darbības rezultātu kritēriju attiecībā uz koriģēto primāro bilanci un arī attiecībā uz valsts sektora algu indikatīvo mērķi (1. tabula). Neraugoties uz nesen veiktajiem nodokļu samazinājumiem, tostarp PVN samazinātās likmes piemērošanu viesnīcām, mēs uzskatām, ka joprojām varam sasniegt gada beigām noteikto fiskālā deficīta mērķi.
- Pārliecinoši sasniegt tīro ārvalstu valūtas rezervju (TĀR, NIR) un monetāro (tīrie iekšzemes aktīvi, NDA) mērķi.
- Izpildīt vairumu programmas strukturālo kritēriju, tostarp iesniegt Parex bankas restrukturizācijas plānu Eiropas Komisijai (EK) un pabeigt regulējumu valsts finanšu sistēmas stiprināšanai (2. tabula). Tomēr jāturpina Hipotēku un zemes bankas (HZB) detalizēta pārveides plāna izstrāde, un šim nolūkam septembra beigās noteikts strukturāls kritērijs.

1

Ievērībai: vēstules oriģināls ir angļu valodā; vēstules latviskais tulkojums nav uzskatāms par oficiālu vēstules versiju.

3. **Mūsu mērķis 2010. un 2011. gadam ir veikt konsolidāciju, lai nodrošinātu, Māstrihtas kritēriju izpildi līdz 2012. gadam.** Mēs joprojām esam apņēmušies sasniegt šim gadam noteikto deficīta mērķi, kas nepārsniedz 8½ procentus no IKP EKS95 izteiksmē un attiecīgo darbības rezultātu kritēriju. 2011. gadā esam apņēmušies panākt fiskālo deficītu, kas nepārsniegs 6 procentus no IKP EKS95 izteiksmē. Sākotnējās aplēses rāda, ka šā mērķa sasniegšanai būs nepieciešami papildu neto pasākumi 395 līdz 440 miljonu latu apmērā. Mēs arī apsveram iespēju palielināt apropriācijas no ES struktūrfondiem un Kohēzijas fonda par 250 miljoniem latu nākamajā gadā, un tam būtu nepieciešami papildu konsolidācijas pasākumi 30 miljonu latu apmērā, lai kompensētu izdevumus līdzfinansējumam. 2012. gadā varētu būt nepieciešamas ievērojamas korekcijas deficīta samazināšanai līdz noteiktajam mērķim — zem 3 procentiem no IKP. Mēs ticam, ka šī korekcija līdz ar centieniem stiprināt finanšu sistēmu palīdzēs atjaunot uzticēšanos valsts ekonomikai un ļaus mums virzīties uz mūsu mērķi — ieviest eiro 2014. gada 1. janvārī.

4. **Ņemot vērā iepriekšēikto un turpmāk iezīmētās politikas, mēs lūdzam pabeigt trešo programmas pārskatu un Finanšu pamatojuma pārskatu saskaņā ar Atbalsta vienošanos.** Mēs lūdzam atbrīvojumu saistībā ar 2010. gada jūnija beigām noteiktā darbības rezultātu kritērija nepiemērošanu fiskālajai bilancei un valsts garantiju maksimālajam apmēram. Dati par šiem mērķiem vēl nav pieejami, tomēr mēs paredzam, ka tie tiks izpildīti. Programma arī turpmāk tiks uzraudzīta, izmantojot kvantitatīvus darbības rezultātu kritērijus un indikatīvus mērķus, kā arī darbības nepārtrauktības kritērijus vispārējās valdības (*general government* – turpmāk GG) iekšējo un ārējo maksājumu parādiem. Darbības rezultātu kritēriji un strukturālie standarti līdz 2010. gada decembra beigām ir sniegti 1., 2. un 3. tabulā, kā arī pievienotajā Tehniskajā saprašanās memorandā. Ceturtais un piektais programmas pārskats tiks uzsākts attiecīgi 2010. gada 15. novembrī vai pēc šā datuma un 2011. gada 15. februārī.

5. **Ņemot vērā uzlaboto ekonomikas vidi un daudz spēcīgāku mūsu finanšu pozīciju, mēs plānojam neizņemt visus mums pieejamos līdzekļus šajā programmas pārskatā, bet dažas ar programmu saistītas līdzekļu izmaksas uzskatīt par kredīta iespējām.** Starptautiskajam Valūtas fondam (SVF) un EK pabeidzot šo programmas pārskatu, mums potenciāli kļūs pieejams papildu finansējums apmēram € 1 miljarda apmērā no SVF, Eiropas Savienības (ES), Ziemeļvalstīm, Čehijas Republikas un Polijas Republikas. Tomēr, mūsu finanšu pozīcijai nostiprinoties, mēs plānojam izņemt tikai aptuveni € 300 miljonus, ko mums nodrošina SVF un ES, un € 100 miljonus, ko iepriekš apstiprinājusi Pasaules Banka. Neizņemtie līdzekļi būs mums pieejami, ja mēs arī turpmāk spēsim nodrošināt apmierinošus programmas darbības rezultātus. Lēmumus par līdzekļu izņemšanu turpmāk mēs pieņemsim, pamatojoties uz katra programmas pārskata rezultātiem.

I. MAKROEKONOMIKAS IETVARŠ 2010. GADAM – 2011. GADAM

6. **Mēs sagaidām, ka ekonomika būs sasniegusi zemāko līmeni 2010. gadā.** Iekšzemes pieprasījums varētu saglabāties zemā līmenī, ņemot vērā fiskālo konsolidāciju, augsto bezdarbu un kreditēšanas samazināšanos, bet eksports (īpaši koksnes izstrādājumu

jomā, kaut gan pieaugums vērojams arī citās eksporta preču kategorijās) un arī rūpnieciskā ražošana strauji pieaug. Kaut gan šogad paredzama ekonomikas attīstības atsākšanās, mēs prognozējam, ka kopumā IKP šogad samazināsies par 3½ procentiem, ņemot vērā 2009. gada beigās vērojamās ekonomikas lejupslīdes ietekmes saglabāšanos. Izaugsme 2011. gadā varētu sasniegt apmēram 3½ procentus. 2010. gadā tiek prognozēts neliels bezdarba pieaugums, vidēji līdz 21 procentam, kas sāks samazināties 2011. gadā.

7. **Mēs paredzam turpmāku algu un cenu korekciju, kas uzlabos konkurētspēju.** Vienības darbaspēka izmaksas apstrādes rūpniecībā samazinājušās par 21 procentu kopš 2008. gada beigām, ko galvenokārt noteica nominālās algas samazinājums par 10 procentiem. Tā rezultātā konkurētspēja uzlabojas, un to apliecina eksporta tirgus īpatsvara palielināšanās. Kopš augstākā punkta 2009. gada februārī reālais efektīvais valūtas kurss, kas aprēķināts, izmantojot PCI, samazinājies par aptuveni 10 procentiem, savukārt reālais efektīvais valūtas kurss, kas aprēķināts, izmantojot vienības darbaspēka izmaksas, samazinājies par aptuveni 10 procentiem salīdzinājumā ar augstāko punktu. Mēs sagaidām, ka iekšzemes cenas turpinās samazināties 2010. gadā, uzlabojot konkurētspēju, bet kopumā PCI samazināsies tikai par 2 procentiem, ņemot vērā augstākas enerģijas un importa cenas.

II. POLITIKA 2010.–2011. GADAM

A. Fiskālā politika

8. **Mēs turpināsim ievērot programmas fiskālos mērķus, tostarp fiskālo deficītu zem 8,5 procentiem no IKP (EKS95) 2010. gadā:**

- **Kopš otrā pārskata mēs esam ieviesuši vairākus nodokļu samazinājumus, lai uzlabotu konkurētspēju, veicinātu jaunu darba vietu radīšanu un stimulētu sociāli nozīmīgus sektorus:** tika veikta PVN likmes samazināšana no 21 % uz 10 % viesnīcām, pagarināta samazinātās PVN likmes piemērošana grāmatām un citiem drukātiem plašsaziņas līdzekļiem, realizēta neizmantojamu infrastruktūru atbrīvošana no nekustamā īpašuma nodokļa un noteikti atbrīvojumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa dāvinājumiem izglītībai un medicīnai. Šie pasākumi, kuru fiskālā ietekme ir aptuveni 13,2 miljoni latu (0,1 % no IKP), ir pretrunā mūsu iepriekšējās Nodomu vēstules apsolutumam atturēties no nodokļu samazināšanas 2010. gadā. Esam arī palielinājuši izdevumus, ieviešot tīro aizdevumu shēmu lauksaimniekiem (0,1 % no IKP) un paātrinot nacionālās bibliotēkas celtniecību (0,1 % no IKP). Mēs apzināmies, ka šie pasākumi palielinās nepieciešamo konsolidācijas apjomu 2011. gadā, lai saglabātu mūsu virzīšanos uz parāda ilgspēju un Māstrihtas kritēriju izpildi.
- Lai kompensētu šo pasākumu ietekmi un nodrošinātu, ka šā gada fiskālā deficīta mērķis ir sasniedzams, mēs plānojam samazināt GG tīro aizdevumu apjomu (*net lending*) no 142 līdz 112 miljoniem latu (0,3 % no IKP) ņemot vērā, ka dažiem Satiksmes ministrijas administrētajiem projektiem 2010. gadā, tai skaitā Rīgas lidostai, kā arī Ventspils un Liepājas ostām, būs nepieciešams mazāks finansējums.

- Turklāt mēs izvairīsimies no jebkādiem turpmākiem nodokļu samazinājumiem 2010. gadā un savlaicīgi konsultēsimies ar EK un SVF par izmaiņām nodokļu politikā kas varētu ietekmēt ieņēmumus, kā arī priekšlikumiem, kas varētu palielināt izdevumus. Ieņēmumi virs programmā paredzētā līmeņa vai budžeta izdevumu ietaupījumi tiks izmantoti, lai panāktu budžeta deficītu, kas mazāks par noteikto, vai, konsultējoties ar EK un SVF, lai paātrinātu ES fondu apguvi, palielinātu sociālā drošības tīkla izdevumus vai sekmētu aktīvu darba tirgus politiku.

9. **Mēs esam palielinājuši sociālā drošības tīkla izdevumus** virs 73 miljoniem latu (0,6 % no IKP) 2010. gada budžetā, nodrošinot papildu finansējumu aktīva darba tirgus politikai un pagaidu valsts nodarbinātības programmām, tai skaitā par 13 miljoniem latu (0,1 % no IKP) palielināts programmas „Darba vietas ar stipendiju” finansējums, lai papildus nodarbinātu 35 000 cilvēku. Mēs arī apsveram iespēju piešķirt 4,3 miljonus latu (0.03 % no IKP), lai finansētu transporta izdevumus invalīdiem.

10. **Mēs esam palielinājuši apropriācijas ES struktūrfondiem un Kohēzijas fondam** par 100 miljoniem latu virs 2010. gada budžeta līmeņa, lai veicinātu ES līdzfinansēto projektu īstenošanu. Mēs arī palielinām izdevumus saistībā ar ES lauksaimniecības maksājumiem par 100,5 miljoniem latu. Ja saskaņā ar programmas deficīta mērķiem būs iespējams, mēs vēršīsimies pie SVF un EK pēc atbalsta, lai palielinātu apropriācijas ES struktūrfondiem un Kohēzijas fondam vēl par papildu 132 miljoniem latu šogad.

11. **Mēs turpināsim samazināt saistības un vidēja termiņa fiskālos riskus**, tostarp: (i) neuzsāksim jaunus publiskās privātās partnerības (PPP) projektus 2010. un 2011. gadā (izņemot koncesijas, kurās valdība neuzņemas nekādu risku vai saistības), (ii) īstenosim mūsu plānu, saskaņā ar kuru tiek koordinētas mūsu vidēja termiņa tehniskās palīdzības vajadzības un noteiktas to prioritātes, un (iii) nofiksēsīm izsniegtās valsts garantijas nemainīgā 754 miljonu latu līmenī (kāds pastāvēja 2009. gada jūnijā, kad tika pieņemti budžeta grozījumi).

12. **Attiecībā uz 2011. gada budžeta sagatavošanu ir uzsākts darbs, lai identificētu iespējamus konsolidācijas pasākumus, lai jaunā valdība varētu samazināt budžeta deficītu un tas nepārsniegtu 6 % no IKP.** 2011. gada budžets tiks pabeigts tikai pēc Saeimas vēlēšanām oktobrī. Taču mēs uzskatām, ka, sagatavojot priekšlikumus izdevumu samazināšanai un iespējamai nodokļu palielināšanai līdz oktobra beigām (strukturālais kritērijs), tas dos iespēju jaunajai valdībai ātri iesniegt apstiprināšanai Saeimā budžetu, kas atbilst Latvijas mērķim saglabāt valsts finanšu ilgtspēju vidējā termiņā un sasniegt Māstrihtas kritērijos noteikto budžeta deficītu 2012. gadā. Līdz šim mēs esam identificējuši iespējamus konsolidācijas pasākumus ar kopējo fiskālo ietekmi aptuveni 3 % no IKP apjomā. Galīgais pasākumu saraksts ietvers vēl citus pasākumus, un tas būs ievērojami lielāks par nepieciešamo konsolidācijas apjomu, lai nodrošinātu nākamai valdībai izsvērtas izvēles iespējas.

- **Izdevumu samazinājumi.** Mēs apsveram iespējas, kas palīdzētu jaunajai valdībai racionalizēt izdevumus, vienlaikus aizsargājot trūcīgākās iedzīvotāju grupas, pamatojoties uz ieteikumiem, kas pausti nesenajā Pasaules Bankas pārskatā par valsts izdevumiem. Jomas, kurās iespējams ietaupīt: (i) reformas valsts pārvaldē, tostarp valsts aģentūru iespējamā konsolidācija vai likvidēšana; (ii) tiešo subsīdiju samazināšana uzņēmumiem (ieskaitot valsts un pašvaldību uzņēmumiem, ietaupot 0,5-1,2 % no IKP); (iii) turpmāka algu fonda samazināšana valsts uzņēmumos un (iv) pašvaldību budžetu konsolidācija. Mēs arī apsveram iespējas racionalizēt sociālo pabalstu sistēmu, padarot sistēmu vairāk orientētu uz mērķi un ieviešot izmaiņas pensiju sistēmā, lai nodrošinātu tās ilgtspēju. Valsts kanceleja un Finanšu ministrija ir uzsākušas izdevumu funkcionālu pārskatīšanu, lai identificētu tās funkcijas, kuras var likvidēt. Mēs esam lūguši SVF tehniskās palīdzības misiju palīdzēt identificēt papildu iespējamus ietaupījumus, it sevišķi attiecībā uz subsīdijām un sociālās apdrošināšanas pabalstiem, vienlaikus aizsargājot trūcīgos iedzīvotājus.
- **Ieņēmumu palielināšana.** Šā gada aprīlī mēs publicējām mūsu nodokļu reformas stratēģiju, kas ietver vairākus pasākumus ieņēmumu palielināšanai, kurus varētu ieviest 2011. gada budžeta ietvaros. Stratēģija paredz palielināt patēriņa nodokļus, lai atbalstītu fiskālās korekcijas, iepriekš novērtējot to ietekmi uz nabadzīgākajām māsaimniecībām, un samazināt darbaspēka nodokļus, ja fiskālie nosacījumi to pieļaus, lai veicinātu darbavietu radīšanu un konkurētspēju, kā arī mazinātu izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Piemēram, samazinātās PVN likmes pielīdzināšana standarta 21 % PVN likmei varētu radīt ieņēmumus 95 miljonu latu apmērā (0,8% no IKP), lai gan neto ietaupījumi varētu būt nedaudz mazāki, ņemot vērā nepieciešos kompensējošos pasākumus iedzīvotāju ar zemiem ienākumiem aizsardzībai. Palielinot nekustamā īpašuma nodokli, saskaņā ar jaunāko SVF tehniskās palīdzības ziņojumu varētu palielināt ieņēmumus par ½ % no IKP. Mēs arī apsveram priekšlikumus progresīvi palielināt ikgadējās automobiļu nodevas likmi un atcelt nodokļu atvieglojumus, kas izrādījušies neefektīvi. Mēs pastiprināsim savus centienus uzlabot nodokļu administrēšanu un veicināt ēnu ekonomikas mazināšanos. Esam sagatavojuši pasākumu sarakstu, no kura daži pasākumi jau ir apstiprināti un īstenoti.

13. Esam veikuši pasākumus, lai sasniegtu un uzturētu fiskālu ilgtspēju vidējā termiņā:

- Mēs drīz pabeigsim pensiju reformas pārskatu, kas sagatavots ar Pasaules Bankas palīdzību, lai ieviestu šīs reformas līdz 2011. gada janvārim. Gandrīz jau ir pabeigta sociālo pabalstu pārskatīšana, un ieteiktās pārmaiņas nodrošinās, ka šie pabalsti ir vērsti uz patiesi trūcīgajiem iedzīvotājiem, tiem ir atbilstošs finansējums un tie ir ilgtspējīgi arī pēc tam, kad pagaidu samazināšanas pasākumi pārstās darboties ar 2012. gadu.

- Līdz 2010. gada septembra beigām mēs sagatavosim visu valsts uzņēmumu sarakstu, iekļaujot informāciju par to peļņu, saņemtajām subsīdijām, dividenžu maksājumiem, nodarbinātības un algu līmeņiem (strukturālais kritērijs). Līdz gada beigām mēs sagatavosim stratēģiju, norādot, kuriem būtu jāpaliek valsts uzņēmumiem, kuri ir jāpārveido par valsts aģentūrām vai jāprivatizē (strukturālais kritērijs).
- Nākamo nedēļu laikā mēs plānojam iesniegt Fiskālās atbildības likumprojektu, kas izstrādāts ar SVF tehnisko palīdzību un pamatojoties uz EK komentāriem, kurš ietvers fiskālos nosacījumus ar mērķi sabalansēt budžetu atbilstoši ekonomikas cikliskajām svārstībām, vienlaikus nodrošinot atbilstību ES Stabilitātes un izaugsmes paktā noteiktajām saistībām. Jaunais likums, ko mēs plānojam iesniegt Parlamentam līdz septembra beigām (strukturālais kritērijs), ietvers arī prasību, ka valdība sagatavo un Parlaments apstiprina saistošus izdevumu „griestus” vairākiem gadiem, aizliegumu palielināt apropriācijas gada laikā, ja rodas papildu ieņēmumi, kas pārsniedz plānoto, un ierobežojumus ieviest ekspansīvus fiskālos pasākumus pēc budžeta pieņemšanas. Mēs arī veiksime pasākumus, lai nodrošinātu, ka šiem noteikumiem ir lielāks juridisks spēks nekā citiem likumiem, un iesniegsim Parlamentam ziņojumu par iespējām sasniegt šo mērķi līdz septembra beigām (strukturālais kritērijs). Tādejādi tiks veicināta uzticība fiskālajai politikai pēc programmas pabeigšanas, nodrošināta precīzā fiskālā politika un ilgtspējīgs valsts parāds. Visbeidzot, mēs iesniegsim grozījumus Saeimas Kārtības rullī, lai nodrošinātu, ka Finanšu ministrijai tiek dots pietiekami daudz laika, lai izvērtētu nodokļu izmaiņu priekšlikumus, ieskaitot tos, kurus ierosinājis Parlaments, pirms Parlaments balso par šiem priekšlikumiem.
- Mēs paātrināsim vidēja termiņa budžeta ietvara ieviešanu, sākot ar 2012. gadu budžetam piemērojot vismaz nesaistošu vidēja termiņa budžeta ietvara testa versiju.

14. **Mēs plānojam uzlabot mūsu metodiku, lai varētu precīzi novērtēt EKS95 deficītu, sākot ar 2011. gada budžetu.** Mēs sāksim skaidri nodalīt valdības izdevumus, kas saistīti ar ES fondiem, un izdevumus, kas nav atgūstami no ES fondiem. Tas ļaus mums labāk novērtēt šo projektu ietekmi uz fiskālo deficītu.

15. **Mēs plānojam pakāpeniski palielināt privātā tirgus finansējuma izmantošanu, ja iespējams.** Pakāpeniski palielinot vietējā un ārējā tirgus aizņēmumus, ja tirgus nosacījumi ir labvēlīgi, tiks nodrošināta netraucēta pāreja uz lielāku tirgus finansējuma izmantošanu pēc tam, kad SVF un ES atbalstītā programma būs beigusies. Mēs izmantojam salīdzinoši labvēlīgos apstākļus iekšzemes finanšu tirgos, lai pagarinātu valsts parāda atmaksas termiņu.

B. Monetārā un valūtas kursa politika

16. **Fiksēts lata maiņas kurss (ar šauru koridoru) joprojām būs monetārās politikas piesaiste līdz eiro ieviešanai.** Valsts kase arī turpmāk konvertēs visu SVF un citu programmas partneru starptautiskās palīdzības finansējumu ārpus tirgus Latvijas Bankā (LB).

Ja tīrās ārvalstu valūtas rezerves jebkad 30 dienu laikā samazināsies par vairāk nekā 500 miljoniem eiro, mēs konsultēsimies ar EK un SVF darbiniekiem.

17. Mēs esam veikuši pasākumus likviditātes pārvaldības pamatnostādņu precizēšanai. Šā gada martā mēs ieviesām 7 dienu noguldījumu iespēju komercbankām. Šī iespēja samazinājusi pārmērīgo likviditāti komercbanku noguldījumu iespējās uz nakti, un tādējādi samazinājusi likviditātes un procentu likmju strauju svārstību iespējamību. Turpmākas pārmaiņas oficiālajās procentu likmēs un obligāto rezervju prasībās tiks veiktas pēc konsultācijām ar SVF darbiniekiem.

C. Finanšu sektors

18. Banku uzraudzībā FKTK turpinās stiprināt uz risku orientētu pieeju uzraudzībai un ietvaru rīcībai ārkārtas situācijās. Pārskatītie likviditātes riska un kredītriska pārvaldīšanas noteikumi stājas spēkā attiecīgi šā gada aprīlī un jūlijā. Cita starpā tiek likts lielāks uzsvars uz finansējuma likviditātes risku, kas izriet no saistību un īstermiņa ārējā finansējuma koncentrācijas (likviditātes riska pārvaldīšanas noteikumi) un precīzē pieeju vienībām, kuras bankas veido pārņemto īpašumu vai citu problemātisku aktīvu pārvaldīšanai (kredītriska pārvaldīšanas noteikumi). Mēs stingri uzraudzīsim šo noteikumu ievērošanu un apņemamies arī nākotnē turpināt pārskatīt savu uzraudzības ietvaru, ciktāl tas būs nepieciešams, lai nodrošinātu atbilstību izmaiņām labākajā starptautiskajā praksē. Šogad mēs jau esam stiprinājuši ietvaru rīcībai ārkārtas situācijās, pārveidojot noguldījumu garantiju fondu par patstāvīgu vienību ar specializētiem darbiniekiem Finanšu un kapitāla tirgus komisijā (FKTK).

19. Ārzemju bankas, kas darbojas Latvijā, ir apņēmušās turpināt būt iesaistītas Latvijas banku sistēmā. Vēstulēs, kas februārī tika nosūtītas FKTK, vairākas lielas ārvalstu bankas atkārtoti apstiprināja savu apņemšanos turpināt darboties kā mātes banka savām meitas bankām/filiālēm un nodrošināt visu regulējošo prasību ievērošanu. FKTK arī izveidoja pārskata formu ārvalstu banku ekspozīciju pārraudzībai un sniegs šo informāciju šo banku reģistrācijas valsts uzraugiem un centrālajām bankām. Vienlaicīgi FKTK turpinās cieši sadarboties ar attiecīgajiem ārvalstu uzraugiem, lai nepieļautu ievainojamības veidošanos pārrobežu finanšu iestādēs.

20. Mēs apņemamies ieviest Parex bankas restrukturizācijas plānu, tiklīdz tas būs apstiprināts EK. Plāns paredz pārnest visus ar pamatdarbību saistītos, ienākumus nesošos aktīvus, kā arī dažus ar pamatdarbību nesaistītus aktīvus un lielāko daļu no saistībām, kurām ir augstāka prioritāte investoru prasību apmierināšanā (t.sk. neapgrūtinātos klientu noguldījumus) uz banku, kurai būs izsniegta jauna licence, pārējiem aktīviem un saistībām paliekot esošajā uzņēmumā. Nav paredzēts, ka valdība ieguldīs papildus naudas līdzekļus jaunās bankas kapitalizācijā. Lai ievērotu pienācīgu sloga sadali, mēs nodrošināsim, lai personas, kas bija akcionāri valdības pirmās intervences Parex bankā brīdī, negūtu labumu no restrukturizācijas vai valsts atbalsta. Mēs esam pārliecināti, ka restrukturizācijas plāna ieviešana palīdzēs mums ātrāk atgūt Parex bankas ieguldījumus aktīvos pārskatāmā veidā,

vienlaicīgi aizsargājot noguldītājus un dodot iespēju valdībai atgūt pēc iespējas vairāk valsts atbalsta līdzekļus.

21. Mēs apstiprinām apņemšanos nodrošināt taisnīgu un objektīvu attieksmi pret Latvijas banku sistēmas noguldītājiem un kreditoriem. Noguldījumu garantiju sistēmas ietvaros mēs apņemamies ievērot visu noguldītāju – kā rezidentu, tā arī nerezidentu – tiesības. Tiklīdz situācija stabilizēsies pēc restrukturizācijas plāna īstenošanas, mēs pilnībā atcelsim daļēju iesaldēšanu, kas ierobežo izņemamo noguldījumu summas Parex bankā. Mēs turpināsim labticīgus centienus, lai atvieglotu to prasību nokārtošanu, kas šo ierobežojošo pasākumu dēļ radušās noguldītājiem, uz kuriem tie attiecas.

22. Mēs plānojam LHZB pārveidošanas plānu iesniegt EK līdz 2010. septembra beigām (strukturālais kritērijs). Maijā tika pabeigts rīcības plāns, kas apstiprina mūsu apņemšanos LHZB pārveidot par īpašu attīstības institūciju. Tomēr ir nepieciešama turpmāka rīcība, lai izstrādātu SVF nesenās misijas ieteikumiem, ES valsts atbalsta un struktūrfondu ietvaram un Ministru kabineta 2009. gada 25. novembrī apstiprinātajai stratēģijai atbilstošu detalizētu pārveidošanas plānu, un mēs plānojam nekavējoties piesaistīt kvalificētu, neatkarīgu konsultantu ar augstu reputāciju, kas palīdzētu šo uzdevumu veikt (strukturāls rādītājs jūlija beigās). Turklāt mēs plānojam izveidot augsta līmeņa darba grupu, kas koordinētu pārveidošanas plāna izstrādi un tam sekojošo pārveidošanas procesu.

23. Mēs plānojam ierobežot LHZB darbību ar attīstības darbību, ko finansē no šim mērķim paredzētiem fondiem. Banka atturēsies no jaunu ārvalstu aizņēmumu piesaistes un kredītēšanas (papildus aizņēmumiem un kredītlīnijām, par kurām līgumi jau noslēgti, un līdzekļus, kas jau ieplānoti valsts budžetā) līdz pārveidošanas plāna iesniegšanai EK (Konkurences ģenerāldirektorātam). Vienlaikus FKTK un Finanšu ministrija cieši uzraudzīs LHZB darbību, lai nodrošinātu atbilstību ES ietvaram valsts atbalsta (sevišķi ES 2009. gada 19. novembra Lēmumam Nr. NN 60/2009) un struktūrfondu jomā, un lai nodrošinātu, ka banka neizsniedz jaunus komerciālus aizdevumus, izņemot līdzekļus, par kuriem banka līgumus jau ir noslēgusi, un līdzekļus esošiem klientiem jau izsniegto aizņēmumu restrukturizācijai, nemainot klientu un aizdevuma summu. Mēs strādāsim ar EK, lai uzlabotu attīstības finansēšanas ietvaru Latvijā, paredzot, ka attīstības banka veiktu kredītēšanu galvenokārt ar komercbanku starpniecību un nosakot gadījumus, kad tā varētu izsniegt aizdevumus tieši klientiem, un mēs izvirzīsim priekšlikumus, kā optimizēt attīstības finansēšanas sistēmu Latvijā, tai skaitā priekšlikumus par vairāku institūciju, kas darbojas valdības vārdā, apvienošanu vienotā efektīvā attīstības finansēšanas institūcijā. Mēs ticam, ka šie pasākumi uzlabos bankas attīstības pasākumu efektivitāti, nodrošinot, ka mērķa fondi tiks pietiekami novirzīti attīstības kredītēšanā un ka konkurences izkropļošana mazināsies.

24. Mēs plānojam lūgt SVF tehnisko palīdzību, lai veicinātu efektīvu lēmuma pieņemšanu kredītiestādes problēmu risināšanas laikā. Mūsuprāt, likums „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu” rada risku prasību iesniegšanai pret kredītiestādes restrukturizācijas procesā iesaistītajām valsts amatpersonām, vadītājiem un lēmumu pieņēmējiem, tādējādi ierobežojot efektīvu lēmumu pieņemšanu.

D. Privātā parāda pārstrukturēšana

25. Mūsu centieni atvieglot uz tirgu balstītu parādu restrukturizāciju ir sekmīgi. Ārpusstiesas mājsaimniecību hipotekāro un korporatīvo parādu restrukturizācijas vadlīnijas, kas izstrādātas ar Pasaules Bankas un SVF darbinieku atbalstu, tika izdotas 2009. gada otrajā pusē, kā arī grozījumi Civilprocesa likumā, kuru mērķis, cita starpā, bija padarīt nodrošinājuma apķīlāšanu par ticamiem draudiem, tādējādi stiprinot parādnieku motivāciju piedalīties parāda atmaksas grafika pārskatīšanā, stājās spēkā februārī. Turklāt grozījumi Maksātnespējas likumā, kas tika sagatavoti ar SVF un Pasaules Bankas tehnisko palīdzību, kuru mērķis ir stiprināt stimulus parāda restrukturizācijai, tika apstiprināti 2009. gada jūnijā, bet grozījumus, lai paātrinātu dzīvotnespējīgu uzņēmumu iziešanu un atbalstītu individuālo parādnieku atveseļošanu, ir plānots apstiprināt Parlamentā līdz otrā ceturkšņa beigām. Aptuveni 18 procenti no kopējiem izsniegtajiem aizdevumiem pašlaik ir uzskatāmi par restrukturizētiem. Tas ir divas reizes vairāk nekā 2008. gada beigās.

26. Mēs plānojam turpināt uzlabot nodokļu režīmu restrukturizētiem aizdevumiem un ķīlas tiesību izmantošanas procedūras, lai stimulētu aizdevumu daļēju norakstīšanu, samazinātu kredīta atgūšanas izmaksas un palielinātu atgūstamību. Jo sevišķi:

- Mēs plānojam iesaistīt visas ieinteresētās puses, t.sk. komercbankas un grāmatvežus, lai precizētu pašreizējo nodokļu tiesību aktu interpretāciju attiecībā uz parādu norakstīšanu un restrukturizāciju. Mēs konsultēsimies ar SVF, EK un citām ieinteresētajām pusēm un sagatavosim ziņojumu par to, vai ir nepieciešami grozījumi tiesību aktos, lai atļautu kredītiestādēm, to meitas sabiedrībām un atsevišķiem uzņēmumiem atskaitīt zaudējumus, kas rodas no parādu vērtības norakstīšanas uzņēmuma ienākumu nodokļa vajadzībām (2010. gada jūlija beigu strukturālais kritērijs). Ja grozījumi tiesību aktos būs nepieciešami, mēs plānojam iesniegt pārskatītos nodokļu tiesību aktus līdz 2010. gada augusta beigām un centīsimies panākt šo grozījumu pieņemšanu līdz 2010. gada septembra beigām. Mēs plānojam arī samazināt valsts nodevu, tiklīdz mēs būsīm palielinājuši nekustamā īpašuma nodokli mājoklim un kad ekonomiskā situācija būs uzlabojusies. Mēs ieviesīsim uz vienu gadu pagaidu atbrīvojumu no iedzīvotāju ienākumu nodokļa saistībām, kas izriet no fizisko personu parādu norakstīšanas, lai veicinātu mājsaimniecību parādu restrukturizāciju (2010. gada septembra beigu strukturālais kritērijs). Mēs konsultēsimies ar SVF un EK darbiniekiem pirms minēto izmaiņu ieviešanas.
- Lūgt SVF tehnisko palīdzību un iesaistīt visas ieinteresētās puses, lai izvērtētu labāko starptautisko praksi ķīlas tiesību izmantošanas jomā, lai turpinātu pilnveidot ķīlas tiesību izmantošanas procedūras. Sevišķi mēs izvērtēsim veidus, kā atļaut pircējiem iekļāt aktīvus, kas ir nodoti izsolei, pamatojoties uz ķīlas tiesību izmantošanu, aizdevuma saņemšanai, lai palielinātu dalībnieku skaitu un veicinātu cenu konkurenci šajās izsolēs. Mēs arī strādāsim, lai identificētu veidus, kā paātrinātu pēcizsoles tiesas procedūras.

E. Citi jautājumi

27. Arī turpmāk mēs noguldīsim visus ilgtermiņa programmas līdzekļus Valsts kases eiro konta speciālos apakškontos Latvijas Bankā. Ja līdzekļi šādos budžeta atbalstam paredzēto programmu kontos jebkad 30 dienu laikā samazināsies par vairāk nekā EUR 250 miljoniem, Finanšu ministrija konsultēsies ar EK un SVF darbiniekiem.

28. Latvijas valdība cieši sadarbosies ar EK, lai veiktu reformas atbilstoši EK Saprašanās memoranda papildinājumam, sevišķi tādās jomās kā uzņēmējdarbības vides uzlabošana, ES līdzfinansēto finanšu instrumentu efektīvāka izmantošana un pētniecības un attīstības atbalsta programmas.

III. VIENOŠANĀS AR SVF

29. Papildus saistībām, kuras uzņēmāties iepriekš saskaņā ar programmu, uzskatām, ka iepriekš raksturotās politikas ir pietiekamas mūsu ekonomikas programmas mērķu sasniegšanai. Tomēr mēs esam gatavi veikt papildu pasākumus, lai nodrošinātu programmas izpildi. Mēs konsultēsīsimies ar EK, SVF un citiem programmas partneriem gan, pieņemot šos pasākumus, gan pirms šajā protokolā noteiktās politikas pārskatīšanas saskaņā ar SVF politiku attiecībā uz šādām konsultācijām. Turklāt mēs laikus sniegsim SVF pieprasīto informāciju par politikas īstenošanu un programmas mērķu sasniegšanu.

30. Mēs atļaujam SVF publicēt šo Nodomu protokolu un tā pielikumus (tostarp Tehnisko saprašanās memorandu) un attiecīgo SVF darbinieku ziņojumu.

31. Parakstījušās puses atbalsta šajā Nodomu protokolā izklāstīto programmu, taču uzņemsies atbildību tikai par tās īstenošanu savu kompetences jomu ietvaros.

Ar cieņu

/s/

Valdis Dombrovskis
Ministru prezidents

/s/

Einars Repše
Finanšu ministrs

/s/

Ilmārs Rimšēvičs
Latvijas Bankas prezidents
Par LB atbildības jomu

/s/

Irēna Krūmane
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas priekšsēdētāja

1. tabula: Latvijas kvantitatīvie izpildes kritēriji un indikatīvie mērķi saskaņā ar vienošanos ar starptautiskajiem partneriem, 2010.-2011.g. (miljonos latu, ja vien nav norādīts citādi)									
	2010. g.						2011. g.		
	Izpildes kritēriji						Indikatīvie mērķi		
	Marta beigas		Rez.	Jūnija beigas Programma	Sept. beigas Programma	Dec. beigas Programma	Marta beigas		Jūnija beigas Programma
Prog.	Kor.	Prog.					Prog.		
I. Kvantitatīvie izpildes kritēriji									
Latvijas Bankas tīrās ārvalstu valūtas rezervju minimālais līmenis (miljoni euro) 1/	1	29	1,451	-506	694	141			
Latvijas Bankas tīro iekšzemes aktīvu maksimālais līmenis 1/ Primārās ar ES nesaistītas fiskālās bilances pēc naudas plūsmas minimālais līmenis 2/ 3/	1,707	1,679	445	2,056	1,344	1,741	-281	1,960	-449 2,116
Valsts garantiju maksimālais līmenis	-124	-166	-94	-353	-401	-782	-18		-92
	836		379	836	754	754	754		754
II. Darbības nepārtrauktības kritēriji									
Vispārējās valdības iekšējo maksājumu parādu uzkrājumu maksimālais līmenis	40		12	40	40	40	40		40
Ārējo maksājumu parādu uzkrāšanās maksimālais līmenis (miljoni euro)	0		0	0	0	0	0		0
III. Konsultēšanās gadījumi									
Ja tīrās ārvalstu valūtas rezerves jebkad 30 dienu laikā samazināsies par vairāk nekā 500 miljoniem euro									
Ja programmas kontos, kas paredzēti budžeta atbalstam, finansējums samazinās vairāk kā par EUR 250 miljoniem 30 dienu periodā									
	Konsultācijas notika marta vidū								
IV. Indikatīvais mērķis									
Vispārējās valdības atalgojuma skalas maksimālais līmenis 2/	194		188	457	654	948	197		464
1/ Tīro ārvalstu valūtas rezervju mērķi tiks regulēti no lejās uz augšu, bet tīro iekšzemes aktīvu mērķi tiks regulēti no augšas uz leju, pamatojoties uz tīrajām izmaiņām ārkārtas likviditātes palīdzībā (TSM 6. punkts). Tīro ārvalstu valūtas rezervju mērķi tiks regulēti uz augšu (bet tīro iekšzemes aktīvu mērķi tiks regulēti uz leju) jebkāda valdības ārējā parāda ar atvieglotiem nosacījumiem gadījumā.									
2/ Kumulatīvs kopš 2010. gada 1. janvāra									
3/ Tiek regulēts uz leju papildu sociālās drošības tīkla izdevumu gadījumā (TSM 13. punkts), bet uz augšu privātā parāda restrukturizācijas izmaksu deficīta gadījumā (TSM 14. punkts) un ar ES fondiem saistītu pārmērīgu tēriņu gadījumā (TSM 15. punkts)									

2. tabula: Strukturālo rādītāju izpilde Latvijā līdz 2010. gada decembra beigām

Strukturālie rādītāji	Pamatojums	Termiņš	Status
Pārskatīt likviditātes regulējumu	Nodrošināt atbilstību mainīgajai labākajai starptautiskajai praksei, liekot lielāku uzsvāru uz finansējuma likviditātes risku vadības, t.i., uz saistību koncentrācijas vadības un uz banku paļaušanos uz īstermiņa ārējo finansējumu.	Marta beigas	Paveikts
Iesniegt Eiropas Komisijai Parex bankas restrukturizācijas plānu	Būtiski bankas problēmu risināšanai un noguldītāju uzticības atjaunošanai.	Marta beigas	Paveikts
Pabeigt Hipotēku un zemes bankas rīcības plānu	Nepieciešams, lai nodrošinātu savlaicīgu valdības stratēģijas ieviešanu fiskālās iesaistīšanās ziņā.	Maija beigas	Atlikts līdz septembrim
Veikt visaptverošu labklājības pabalstu pārskatu	Fiskālā ilgtspēja. Daži 2010. gada budžeta pasākumi beigsies 2012. gadā. Ir nepieciešami pastāvīgi (iespējams, citi) pasākumi, lai nodrošinātu, ka labklājības pabalstu līmenis būs ilgtspējīgs, kam ir jābūt norādītam šajā pārskatā.	Jūnija beigas	Procesā
Pensiju reforma	Fiskālā ilgtspēja. Veikt izmaiņas pensiju sistēmā, lai saglabātu trīs pensiju pīlāru sistēmas ilgtspēju nākotnē; ieviest šīs izmaiņas ar 2011. gada janvāri, izmantojot starptautisko palīdzību un cieši sadarbojoties ar sociālajiem partneriem.	Jūnija beigas	Procesā
Sagatavot fiskālās atbildības likumprojektu	Mēs turpināsim fiskālā ietvara izstrādi, lai nostādītu fiskālo politiku uz uzticama un ilgtspējīga ceļa.	Jūnija beigas	Procesā
Pārskatīt kredītrisku vadības regulējumu	Ieviest labāko starptautisko praksi saistībā ar kredītrisku vadību, aizņēmumu pārskatīšanas sistēmām un banku apgādi, kā arī saistībā ar saprātīgu attieksmi pret banku izveidotām speciālām vienībām konfiscēto īpašumu un citu problemātisko aktīvu vadībai.	Jūnija beigas	Paveikts
Pabeigt aizsardzības nozares stratēģijas dokumentu	Fiskālā ilgtspēja. Budžeta samazinājumu rezultātā izdevumi aizsardzībai 2010. gadā ir samazināti līdz 1,14% no IKP. Lai nodrošinātu, ka šī samazinātā apropriācija ir iespējama vidējā termiņā, šajā vidēja termiņa stratēģijā būs noteiktas nozares prioritātes atbilstoši samazinātajiem budžeta resursiem.	Septembra beigas	Procesā
Sagatavot iespējamo	Lai atvieglotu 2011. gada budžeta	Oktobra beigas	Procesā

strukturālo reformu plānu	sagatavošanas procesu, mēs sagatavosim iespējamo strukturālo reformu plānu svarīgākajās nozarēs (strukturālais rādītājs 2010. gada oktobra beigās).		
Pārskatīt parāda restrukturizācijas shēmu	Pārskatīt parāda restrukturizācijas shēmas darbību, sevišķi izdevumus.	Decembra beigās	Iestādes no pasākuma atteikušās

3. tabula: Strukturālie rādītāji Latvijā līdz 2010. gada decembra beigām

Strukturālie rādītāji	Pamatojums	Termiņš
Veikt visaptverošu labklājības pabalstu pārskatu	Fiskālā ilgtspēja. Daži 2010. gada budžeta pasākumi beigsies 2012. gadā. Ir nepieciešami pastāvīgi (iespējams, citi) pasākumi, lai nodrošinātu, ka labklājības pabalstu līmenis būs ilgtspējīgs, kam ir jābūt norādītam šajā pārskatā.	Jūnija beigās
Pensiju reforma	Fiskālā ilgtspēja. Veikt izmaiņas pensiju sistēmā, lai saglabātu trīs pensiju pīlāru sistēmas ilgtspēju nākotnē; ieviest šīs izmaiņas ar 2011. gada janvāri, izmantojot starptautisko palīdzību un cieši sadarbojoties ar sociālajiem partneriem.	Jūnija beigās
Sagatavot fiskālās atbildības likumprojektu	Mēs turpināsim fiskālā ietvara izstrādi, lai nostādītu fiskālo politiku uz uzticama un ilgtspējīga ceļa.	Jūnija beigās
Pārskatīt kredītrisku vadības regulējumu	Ieviest labāko starptautisko praksi saistībā ar kredītrisku vadību, aizņēmumu pārskatīšanas sistēmām un banku apgādi, kā arī saistībā ar saprātīgu attieksmi pret banku izveidotām speciālām vienībām konfiscēto īpašumu un citu problemātisko aktīvu vadībai.	Jūnija beigās
Sagatavot pārskatu par to, vai ir nepieciešami grozījumi tiesību aktos, lai kredītiestādes, to filiāles un atsevišķas iestādes varētu no summas, par ko jāmaksā uzņēmuma ienākuma nodoklis, atskaitīt zaudējumus no parādu norakstīšanas. Piesaistīt padomdevēju ar labu reputāciju un kvalifikāciju, kas palīdzētu izstrādāt HZB pārveides plānu		Jūlija beigās
Pabeigt aizsardzības nozares stratēģijas dokumentu	Fiskālā ilgtspēja. Budžeta samazinājumu rezultātā izdevumi aizsardzībai 2010. gadā ir samazināti līdz 1,14% no IKP. Lai nodrošinātu, ka šī samazinātā apropriācija ir iespējama vidējā termiņā, šajā vidēja termiņa stratēģijā būs noteiktas nozares prioritātes atbilstoši samazinājumiem budžeta resursiem.	Septembra beigās

Iesniegt Eiropas Komisijai HZB pārveides plānu	Būtiski bankas problēmu risināšanai un noguldītāju uzticības atjaunošanai.	Septembra beigas
Parlamenta apstiprinājums izmaiņām valsts nodokļu likumdošanā, lai uzņēmumi varētu no summas, par ko jāmaksā uzņēmuma ienākuma nodoklis, atskaitīt zaudējumus no parādu norakstīšanas		Septembra beigas
Ieviest pagaidu viena gada atbrīvojumu no iedzīvotāju ienākuma nodokļa nomaksas parāda norakstīšanas gadījumos		Septembra beigas
Iesniegt Fiskālās atbildības likumu parlamentā		Septembra beigas
Iesniegt parlamentā ziņojumu par iespējām nodrošināt Fiskālās atbildības likuma juridisku pārākumu pār citiem likumiem Sagatavot valsts kapitālsabiedrību sarakstu	Fiskālā pārskatāmība un ilgtspēja.	Septembra beigas
Sagatavot iespējamo strukturālo reformu plānu	Lai atvieglotu 2011. gada budžeta sagatavošanas procesu, mēs sagatavosim iespējamo strukturālo reformu plānu svarīgākajās nozarēs (strukturālais rādītājs 2010. gada oktobra beigas).	Oktobra beigas
Sagatavot valsts kapitālsabiedrību stratēģiju	Uzlabot fiskālo pārskatāmību, samazināt fiskālos riskus, palielināt potenciālos valsts budžeta ieņēmumus. Stratēģija noteiktu, kuri uzņēmumi tiktu atkal iekļauti budžetā, kuri privatizēti un kuri saglabāti valsts kapitālsabiedrību statusā.	Decembra beigas